

GIZIS je informacijski sustav o objektima Zemljina prostora. Prema tome nalazi **primjenu kod svih djelatnosti koje su vezane za taj prostor**. One su zaista brojne, bilo da su iz prirodnog područja ili iz područja ljudskih djelatnosti.

Vrlo je značajno još jedanput istaknuti da postoje višegodišnja, **praktična iskustva INE u primjeni GIS-a**. Ona su ilustrirana s nekoliko priloženih zemljovida.

U prilogu knjige nalazi se popis oko 200 hrvatskih i engleskih naziva vezanih za GIZIS. Objašnjeno je i oko 200 kratica rabljenih pojmova.

Na kraju istaknimo još jedanput što je dobro i recimo što bi moglo biti bolje u ovoj knjizi. Kako se iz izloženog vidi, knjiga sadrži cjelovito, suvremno gradivo o GIZIS-u, koje su sastavili istaknuti znanstvenici i stručnjaci, pa time postaje prikladan priručnik i udžbenik. Gradivo je logično svrstano od povijesnog razvitka, obrade temeljnih pitanja informacijskih sustava, do pitanja njihove primjene. Iako su knjigu pisali brojni autori, nastao je ujednačen, čitljiv i lako pamtljiv tekst. Terminologija je u najvećoj mogućoj mjeri suvremena hrvatska i jedinstvena u svim poglavljima. Neki se termini prvi put susreću u ovoj knjizi. Moramo pričekati da vidimo da li će svi biti prihvaćeni.

Što je moglo biti bolje? Bolji je mogao biti opis nekih slika na kojima nedostaju dijakritički znakovi, a i slova su mogla biti ljepša. Kartografski prilozi u koji mogli su biti koloristički ljepši i čitljiviji. Popis literature sastavljen je korektno. Budući da se radi o priručniku i udžbeniku, trebalo ga je proširiti navodima o suvremenoj standardnoj literaturi iz GIS-a i pogotovo iz disciplina koje sudjeluju u njegovoj gradnji i njime se koriste.

Veselim se ovoj knjizi i čestitam autorima i izdavaču. Preporučam knjigu korisnicima, koji će o njoj izreći najmeritorniji sud.

Knjiga se može nabaviti kod izdavača: INA-INFO, 41001 Zagreb, Vukovarska avenija 78, telefon 01/511 305, telefaks 513 628.

Paško Lovrić

Drago Roša

OPĆA ASTRONOMIJA I

Ova je knjiga tiskana u izdanju Zvezdarnice Hrvatskoga prirodoslovnog društva u Zagrebu prije približno godinu dana. Oznaka knjige je ISBN 953-6183-01-3, ima 230 stranica, 157 crteža i fotografija, a cijena joj je u prosincu 1994. bila 70 kuna.

Pisac knjige, mr. Drago Roša, kao dugogodišnji predavač i voditelj astronomskoga kampa na otoku Prviću pokraj Šibenika i predavač na Zvezdarnici Hrvatskoga prirodoslovnog društva stekao je veliko pedagoško iskustvo. Koristeći se tako stečenim velikim iskustvom, te marljivošću i upornošću u radu, napisao je ovu knjigu. Pri pisanju se koristio PC računalom, te je upravo zato i bilo moguće knjigu grafički korektno urediti.

Knjiga se sastoji iz sljedećih poglavlja:

1. Razvitak astronomskih spoznaja i osnove astrognozije.
2. Osnovna Zemljina gibanja i njihove posljedice; Sferni koordinatni sustavi i osnovna vremena u astronomiji; Orijentacija na nebeskoj sferi.
3. Osnovni podaci o tijelima planetnog sustava; Gibanja i konfiguracije planeta; Dinamika planetnog sustava.

U prvom poglavlju dat je pregled razvitka astronomije i uvod u suvremene astronomске spoznaje o općem ustrojstvu svemira i položaju Zemlje u njemu. Zatim nas upoznaje s izgledom svemira promatranog sa Zemlje, osnovama astrognozije i svojstvima optičkih instrumenata.

U drugom poglavlju detaljnije su obrađena osnovna Zemljina gibanja, s posebnim osvrtom na njihove prividne posljedice. Uveden je pojam nebeske sfere, definirani su osnovni sferni koordinatni sustavi u astronomiji i osnovna vremena koja su u uporabi, kako u javnom životu tako i u astronomskoj praksi. time je omogućeno jednostavnije snalaženje na nebeskoj sferi.

Drugo se poglavlje sastoji od sljedećih potpoglavlja:

- Osnovna Zemljina gibanja
- Koordinate na Zemlji i nebu
- Gibanje i vrijeme
- Orijentacija na nebeskoj sferi
- Moderna vremena u astronomiji

U trećem poglavlju izloženo je opće ustrojstvo i dinamika Sunčeva sustava. Međusobni položaji (konfiguracije) planeta i kinematički odnosi prvo su izvedeni uz pretpostavku, da su planetne staze kružnice, a zatim slijedi detaljnije upoznavanje s elementima planetnih staza i načelima položaja planeta. U sklopu toga poglavlja date su i povijesno značajne metode određivanja udaljenosti unutar planetnog sustava.

Gotovo nakon svakog naslova priložen je velik broj pitanja i zadataka, obično razvrstanih u tri skupine. Pod naslovom Razmislite nalaze se pitanja na koja se traži neposredan odgovor (pitanja su obično jednostavna i zahtijevaju osnovno razumijevanje prorađenoga gradiva). Pod naslovom Izračunajte dati su uglavnom jednostavniji računski zadaci, dok se zahtjevniji zadaci nalaze pod naslovom Napravite. Veći je broj zadataka vrlo originalan, a manji je broj preuzet iz drugih knjiga. Upravo ti zadaci podižu vrijednost knjige jer utvrđuju prijedeno gradivo i znatno ga produbljuju.

Razmatranja vezana uz složeno Zemljino gibanje, te promjene koordinata astronomskih objekata ostavljena su za drugi dio ove knjige.

Knjiga je primjerena svima onima koji žele ući od početnih temelja astronomskih spoznaja u najsitnije detalje opće astronomije. Sve su pojave opisane vrlo jasno, tako da se ovom knjigom mogu poslužiti i mladi čitatelji u srednjim školama i pri popularizaciji astronomije na Zvezdarnici HPD i ostalim zvezdarnicama u Hrvatskoj, a jednim dijelom i studenti na Geodetskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Vidi se da je korištena sva odgovarajuća literatura i da autor ima veliko iskustvo u jasnom izlaganju kompliciranih pojava, tako da ih mogu s razumijevanjem prihvaćati i mladi čitatelji.

U prilog razvoja Hrvatske astronomije, uz značajne knjige iz astronomije, koje su tiskane zadnjih godina od dr. Vladisa Vujnovića i prof. dr. Predraga Terzića, naša je literatura obogaćena i ovom vrlo vrijednom knjigom.

Nikola Solarić, Drago Špoljarić

Günter Hake, Dietmar Grünreich

KARTOGRAPHIE

U Geodetskom listu već smo nekoliko puta prikazivali pisana djela Güntera Hakea, dugogodišnjega profesora kartografije na Tehničkom sveučilištu u Hannoveru (usp. GL 1976, br. 7-9, GL 1980, br. 7-9 i GL 1985, br. 1-3). Ovaj put prikazat ćemo najnovije djelo prof. dr. Hakea i njegova nasljednika, prof. dr. Dietmara Grünreicha.

Umjesto kao repetitorij u »Zbirci Göschen«, novo, 7. izdanje Kartografije izašlo je 1994. kao udžbenik kod svjetski poznatog izdavača Waltera de Gruytera (Berlin, New York).

Udžbenik sadrži, u jednoj knjizi na 600 stranica veličine 15,5 × 23 cm, s 305 slika i 24 višebojna priloga, osuvremenjeno gradivo šestog izdanja Kartografije I izdane 1982. i trećeg izdanja Kartografije II izdane 1985.

U prvom poglavlju obrađeni su osnovni pojmovi i zadaće kartografije, njezine značajke i podjele, svojstva objekata i specifičnosti prikaza informacija te komunikacija informacijama. Uzimajući u obzir najnoviji razvitak kartografije autori su ponudili sljedeću definiciju: »Kartografija je struka što se bavi prikupljanjem, preradom, pohranjivanjem i vrednovanjem informacija koje se odnose na prostor, te posebno njihovom vizualizacijom kartografskim prikazom«.

Sve kartografske prikaze dijelimo na karte i kartama srodne prikaze. Za kartu, kao i za kartografiju, traže se suvremene definicije. Prof. Hake je još 1988. ponudio novu